

(1) Процес купівлі будь-чого починається не в магазині, а задовго до того, як людина опиняється в ньому. (2) ... здійснюючи покупки, необхідно чітко визначити, що саме потрібно купити людині, на яку суму вона розраховує, щоб не зробити випадкових, часто непотрібних покупок. (3) У цьому проявляється одна зі сторін культури споживання, яку теж необхідно формувати.

1

Укажіть два речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Культуру споживання теж необхідно формувати.
- 2) Здійснюючи покупки, необхідно чітко визначити, що саме потрібно купити людині.
- 3) Культуру споживання, що виражається в чіткому плануванні покупок і бюджету, необхідно формувати.
- 4) Необхідно формувати культуру споживання, яка проявляється і в тому, як плануються покупки, як ведеться облік грошових коштів.
- 5) Процес купівлі будь-чого починається не в магазині, а задовго до того, як людина опиняється в ньому.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

тому

але

що

ніби

навпаки

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ПРОЦЕС. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Процес, -у, ч.

1. Послідовна зміна фаз розвитку предметів і явищ, що відбувається закономірним порядком.
2. Сукупність ярду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату.
3. Визначений законом порядок діяльності слідчих і судових органів при розслідуванні й розгляді кримінальних, а також інших справ; сам розгляд справи судом.

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

дОнька

дОчка

житловИЙ

вИпадок

кип'ятОк

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Мріяти будемо опісля, а зараз необхідно виробити легкий, простий і **ЕФЕКТИВНИЙ** план добування давніх монет із складу речових доказів.

У своєму новому вбранні, яке ми йому вибрали разом зі старим Місфіцьким, він мав дуже **ЕФЕКТИВНИЙ** вигляд.

Між учнями та вчителем були **ДРУЖНІ** стосунки.

Дівчина була в складному матеріальному **СТАНОВИЩІ**.

Катя була в поганому **СТАНІ** і не могла йти далі.

Відповідь: _____.

6

В одному з наведених іменників допущено помилку у формі орудного відмінка. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

героєм

кашею

директором

долею

грушою

Відповідь: _____.

7

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, у яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) тавтологія	1) Ми часто ходимо до кіна.
Б) неправильне введення дієприкметникового звороту	2) Добра людина – це яка робить добрі справи, тобто добродійка.
В) помилка у вживанні прийменника	3) Не можна судити про людину з першого погляду.
Г) неправильна побудова речень з прямою мовою	4) Минув рік. Йшло літо.
Д) помилкове вживання граматичних форм іншомовних слів	5) Гра переноситься із-за погодних обставин.
	6) Не завжди говори, що знаєш, а завжди знай, що говориш.
	7) Захоплений хлопець картиною, ділився враженнями.
	8) Діти граються на галявині.
	9) Наталка заявляє, що я не вийду заміж за возного.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

8

Визначте слово, у якому на місці пропуску пишеться буква С. Випишіть це слово, вставивши пропущену букву.

..сунути

..цілити

..хований

ро..чищений

бе..грамотний

Відповідь: _____.

9

Визначте рядок, у якому в обох словах пропущена одна й та сама буква. Випишіть ці слова, вставивши пропущену букву.

т..раса, сюрпр..з

м..даль, еруд..ція

рец..див, р..торика

х..мера, р..лігія

інд..катор, в..ранда

Відповідь: _____.

10

Випишіть слово, у якому на місці пропуску пишеться м'який знак.
поріж..
голуб..
повір..те
різ..кий
людс..кий

Відповідь: _____.

11

Випишіть слово, у якому на місці пропуску апостроф **НЕ** пишеться.
кав..ярня
пів..огірка
з..єднання
пів..юрти
кам..яний

Відповідь: _____.

12

Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Залийте одну склянку рису двома склянками води й, підсоливши, варіть суміш на (НЕ)ВЕЛИКОМУ вогні протягом 15-20 хвилин.

Семеро одного (НЕ)ЖДУТЬ.

Батьків і батьківщину (НЕ)ВИБИРАЮТЬ.

(НЕ)ДИВИСЯ так привітно, яблуновоцвітно.

Треба було перейти рівне, (НЕ)ЗАКРИТЕ нічим місце, щоб опинитися в комишах.

Відповідь: _____.

13

Визначте рядок, у якому обидва слова пишуться разом. Зніміть риску і випишіть ці два слова.

в/перше хтозна/що

по/друге, де/коли

тільки/но, на/впроти

в/волю, в/наслідок

без/жально, будь/кого

Відповідь: _____.

14

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Височе(1)ий місяць блищав, наче золотий диск. Зорі блідли од місячного сяйва. Унизу, як величезне біле покривало, простяглася північ(2)а пусти(3)я — нескінче(4)а тундра.

Відповідь: _____.

15

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, у яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Все буває у серці людському тихий смуток і гордий спів п'яне щастя і просто втома.

2) Я живу і борюся і творю для дітей.

3) Ми маємо право на сум і любов на щастя на сонце і трави.

4) День був ясний сонячний і теплий.

5) Співає осінь щиро й журавлинно.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Небо (1) холодне (2) та темне (3) байдуже блимало зірочками.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Найбільше ми (1) мабуть (2) любимо лелек (3) тому що вони символізують любов (4) до рідної землі (5) рідного дому.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Якщо ж уважно читати стародавні письмена (1) з'ясовується (2) що наші предки (3) подекуди успішно перемагали різні хвороби.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

З тихим дзвоном упали перші краплини (1) все стрепенулося (2) і вже широкою чарівною музикою зашумів дощ (3) про який кажуть (4) що це сиплеться з неба золото.

Відповідь: _____.

20

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Цей кримінальний злочин вразив усе місто.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 21-26.

(1) Юрко здивовано роззирався довкола. (2) Такого він ще не бачив. (3) Звідусіль – із полиць, шафи, підвіконь, телевізора – на нього дивилися маленькі паперові журавлики.

(4) – Ти чого прийшов, Козаченко? — байдуже спитала Женя.

(5) При вигляді її змарнілого личка, припухлих від сліз очей серце хлопчика стислося від жалю. (6) Враз вивітрилися всі заготовлені слова, і він випалив зовсім не те, що мав сказати:

(7) – Та я тут мимо проходив... подумав, зайду, спитаю, коли до школи прийдеш... – зовсім розгубився хлопець.

(8) Женя не зраділа, побачивши Юрка. (9) Адже вони не товаришували, були просто однокласниками. (10) А тепер, коли їй був немилий цілий світ, вона нікого не хотіла бачити, особливо однокласників. (11) «Вони ненавидять мене. Я ніколи не матиму друзів»,— приречено думала дівчинка.

(12) Вона не могла знати, що віднедавна все змінилось. (13) Її горе перевернуло життя цього хлопчика, болем одізналося в серцях багатьох людей.

(14) ...Того ранку, припізнюючись на урок, Юрко вбіг у вже притихлий шкільний коридор. (15) Та зупинився, почувши чиєсь схлипування. (16) Під стіною сиділа Женя в пошарпаному одязі й, обхопивши голову руками, плакала. (17) Помітивши його, зірвалась на ноги і вибігла надвір.

(18) У класі стояв лемент. (19) Вовчиха, Оксанчина мама, і ще кілька жінок щось люто вигукували в обличчя вчительці. (20) Збіглись учителі, директор...

(21) До вечора містечко стривожено гуло: в однієї школярки виявили СНІД. (22) Можливо, ще хтось заразився. (23) Поповзли страхітливі чутки. (24) Хтось розказав, що Женя нібито народжена в тюрмі, її батьки — наркомани, і бачили, як їх щойно забрала міліція.

(25) Юрко про все розповів удома.

(26) – Яке невігластво! Таких судити треба! – закипав гнівом тато.

(27) Вони проговорили цілий вечір. (28) Юркові не треба було багато пояснювати про СНІД і ВІЛ-інфекцію – у їхній родині лікарів про це розмовляли часто. (29) Журилися іншим.

(30) – Тепер ти розумієш, що Женя повинна жити з вірою, їй треба допомогти. (31) Завтра ж розкажеш у класі, що немає жодної небезпеки. (32) Треба знати лише кілька простих правил...

(33) Проте наступного дня у класі не було нікого. (34) А місце, де стояла Женина парта, було порожнє. (35) Вчителька сказала Юркові, що батьки не пускають дітей до школи, декого навіть повезли в область на обстеження.

(36) За кілька днів містечко знову завирувало. (37) Всі дізналися з газети, що Женю кілька років тому випадково інфікували під час переливання крові. (38) Її батьки — вчителі, а переїхали сюди, бо родичка

залишила їм дім. (39) Тато поїхав до Іспанії заробляти дитині на лікування. (40) І те, як повелися із Женею в школі, — ганебно, навіть злочинно. (41) Читаючи статтю, хтось нишком витирив сльози, а дехто ніяковів, ховав очі.

(42) Женина парта була порожня. (43) Юрка охоплював відчай, він переживав, мучився тим, що не знає, як учинити.

(44) Вранці мама несподівано сказала:

– У Жені сьогодні день народження. Може, провідав би її...

(45) А тато додав:

– Ми порадилися, ця річ, – на його долоні тьмяно зблиснув старовинний срібний хрестик, – ти знаєш, як ми дорожимо нею, колись по праву має перейти тобі. (46) Але, здається, зараз вона дуже потрібна комусь іншому. (47) Як ти вважаєш?

(48) У хлопця радісно забилося серце. (49) Він і сам про це подумував, та хіба посмієш комусь сказати, коли це їхня найдорожча реліквія, справжнісінький родинний оберіг. (50) Колись, дуже-дуже давно, хрестик заповів своєму побратиму козак-характерник. (51) Відтоді всі Козаченки рушали з ним на війни й поверталися живими.

(52) – Скоро контрольні, Женю. (53) Та й у школі всі питають про тебе, – Юрко поволі оговтувався і вже зважувався сказати, заради чого прийшов.

(54) – У школі, кажеш? (55) А навіщо? (56) Щоб знущатися з мене?! – закричала Женья.

(57) До кімнати вбігла мама, гнівно глянула на хлопця, та, побачивши розпач в його очах, стрималася. (58) Пригортаючи доньку, вивела її з кімнати.

(59) Через якийсь час обидві повернулися.

(60) – Напевно, тебе здивували мої журавлики, – обвела Женья рукою кімнату. (61) – Мені тато розповів про одну японську дівчинку. (62) Вона була смертельно хвора після атомного вибуху. (63) Дуже хотіла жити й вірила, що паперові журавлики допоможуть їй. (64) Я вирішила теж так робити. (65) Один журавлик — один день життя. (66) Знаєш, який я закінчувала, коли ти увійшов? (67) Триста шістдесят п'ятих.

(68) – Ого! – здивувався Юрко. (69) – Це ж рівно один рік. (70) Але ти не думай про це. (71) Чесно кажу, у класі тебе справді всі чекають. (72) Та я не тому прийшов. (73) У тебе ж день народження. (74) Це від нашої родини подарунок тобі, – сказав, простягаючи коробочку. (75) – Це не простий хрестик. (76) І дядько Мишко підтвердить: якби не він, лежати б йому в афганській землі.

(77) Юрко захоплено розповідав історію оберега. (78) Женья з мамою слухали мовчки, у їхніх очах світилася надія.

(79) Через день він перестрів Женю по дорозі до школи.

(80) – Ну, скільки їх на сьогодні?

(81) – Кого? А-а... ти про журавликів. (82) Знаєш, я їх більше не робитиму. (83) Тепер у мене є це, – торкнулася хрестика.

(84) Юрко все зрозумів. (85) Клас зустрів їх урочисто. (86) На кожній парті вишикувались по два журавлики, повернуті до Жениної парти, на якій стояв святковий торт із десятима свічками, а посередині – журавель із задертим догори дзьобом. (87) Він наче кликав свою господиню.

(З посібника)

21

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

- 1) Того ранку батьки пересварилися між собою через дітей.
- 2) Юркові не треба було пояснювати про ВІЛ та СНІД, бо у школі нещодавно читали про це лекцію.
- 3) Женя не зраділа, побачивши Юрка, бо дівчині тепер не милий увесь світ, а Юрко не був їй навіть другом.
- 4) Юрко подарував Жені на день народження старовинний срібний хрестик.
- 5) Журавлики символізують собою всепрощення.

Відповідь: _____.

22

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) Речення 1-7 містить роздум.
- 2) речення 1-7 містить розповідь.
- 3) Речення 14-17 містить опис.
- 4) Речення 37 пояснює зміст речення 36.
- 5) Речення 84-87 містить роздум з елементами опису.

Відповідь: _____.

23

З 43 речення випишіть контекстні синоніми.

Відповідь: _____.

24

Серед речень 36-41 випишіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою присвійного займенника.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 21-24. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

25

«Щоб передати усю складність ситуації, автор використовує тропи: (А) _____ (містечко гуло, речення 21, містечко завирувало, речення 36), (Б) _____ (чутки поповзли, речення 23), (В) _____ (притихлий коридор, речення 14), синтаксичний засіб: (Г) _____ (речення 54-56)».

Список термінів:

- 1) порівняння
- 2) метафора
- 3) епіфора
- 4) метонімія
- 5) складні речення
- 6) питальні речення
- 7) епітети
- 8) парцеляція
- 9) паралелізм

А	Б	В	Г

Відповідь:

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

26

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту. Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (уникайте надмірного цитування).

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Напишіть, чи згодні або не згодні Ви з точкою зору автора прочитаного тексту. Поясніть чому. Свою думку аргументуйте, спираючись в першу чергу на читацький досвід, а також на знання і життєві спостереження (враховуються перші два аргументи).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів, то така робота оцінюється 0 балів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.